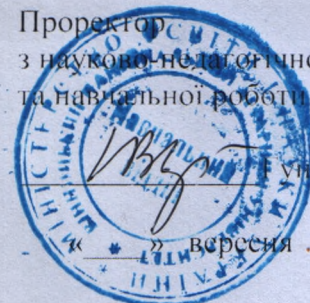

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний аграрний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор
з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Гуцько І.В.

« » вересня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія України та енокультурологія

(повна назва навчальної дисципліни)

для студентів

Галузь знань 07 Управління та адміністрування: 076 Підприємництво, торгівля, біржова діяльність. Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки: спеціальність 051 Економіка. Галузь знань 24 Сфера обслуговування: спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа; 242 Туризм. Галузь знань 12 Інформаційні технології: спеціальність 122 «Комп'ютерні науки». Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство: спеціальності 202 Захист і карантин рослин; 205 Лісове господарство; 203 Садівництво та виноградарство; 206 Садово-паркове господарство; 207 Водні біоресурси та аквакультура; 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. Галузь знань 18 Виробництво та технології: спеціальність 181 Харчові технології.

Освітнього рівня: перший бакалаврський рівень

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія України та етнокультурологія». Галузь знань 07 Управління та адміністрування: 076 Підприємництво, торгівля, біржова діяльність. Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки: спеціальність 051 Економіка. Галузь знань 24 Сфера обслуговування: спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа; 242 Туризм. Галузь знань 12 Інформаційні технології: спеціальність 122 «Комп'ютерні науки». Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство: спеціальності 202 Захист і карантин рослин; 205 Лісове господарство; 203 Садівництво та виноградарство; 206 Садово-паркове господарство; 207 Водні біоресурси та аквакультура; 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. Галузь знань 18 Виробництво та технології: спеціальність 181 Харчові технології Перший бакалаврський освітній рівень. Вінниця: ВНАУ, 2020. 15 с.

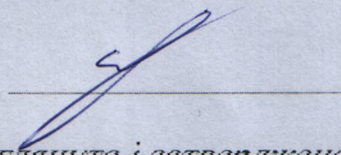
Розробник:

Бойко Ю.М. – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України та філософії

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри Історії України та філософії

Протокол від «25» серпня 2020 р. № 1

Завідувач кафедри

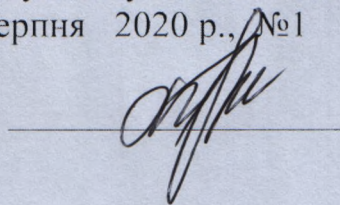

(Левчук К.І.)

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні навчально-методичної комісії факультету менеджменту та права ВНАУ

Протокол від «25» серпня 2020 р., №1

Голова

(Піковська Т.В.)

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні науково-методичної комісії університету

Протокол від «26» серпня 2020 р., №1

© Бойко Ю.М., 2020 р.

© ВНАУ, 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 07 Управління та адміністрування: 076 Підприємництво, торгівля, біржова діяльність. Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки: спеціальність 051 Економіка. Галузь знань 24 Сфера обслуговування: спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа; 242 Туризм. Галузь знань 12 Інформаційні технології: спеціальність 122 «Комп'ютерні науки». Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство: спеціальності 205 Лісове господарство; 203 Садівництво та виноградарство; 206 Садово-паркове господарство; 207 Водні біоресурси та аквакультура; 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. Галузь знань 18 Виробництво та технології: спеціальність 181 Харчові технології	Нормативна навчальна дисципліна	
Атестацій – 2		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 150		1-й; 2-й	1-й
		Лекції:	
		30 год.	4 год.
		Практичні, семінарські:	
		28 год.	6 год.
		Лабораторні:	
		-	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,86 самостійної роботи студента – 6,0		Самостійна робота:	
	Перший (бакалаврський) освітній рівень	92 год.	140 год.
		Індивідуальні завдання: 0 год.	
		Вид контролю: залік, іспит	

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить для денної форми навчання – 64,3%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Гуманітарні знання, набуті студентами, сприяють подоланню вузькопрофільного мислення, вихованню фахівців вищої кваліфікації, духовно багатих особистостей, які відчують моральну відповідальність за сучасне і майбутнє своєї Батьківщини. Однією з найважливіших гуманітарних дисциплін, що вивчаються у Вінницькому національному аграрному університеті, є курс «Історія України та етнокультурологія», який відображає важливі етапи історичного шляху українського народу. Цей курс не є повторенням шкільної програми, а становить концептуально нову навчальну дисципліну, що поглиблює та систематизує знання студентів з історії та культури рідного народу.

- Основу **змісту навчальної дисципліни** становить науково-методичне узагальнення суспільно-політичного, державницького, культурного життя України на всіх етапах її розвитку.

- **Завдання курсу «Історія України та етнокультурологія»:**

загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

програмні результати:

РН 3. Мати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами.

РН 9. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.

РН 10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

РН 16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.

- **Мета вивчення дисципліни «Історія України та етнокulturологія»:**
 - ✓ формування майбутніх фахівців з вищою освітою як свідомих громадян України;
 - ✓ розвиток свідомого почуття патріотизму та відповідних глибоких морально-етичних переконань в усіх сферах суспільного життя, усвідомлення молоддю власної причетності до багатовікової історії українського народу, його самобутньої культури;
 - ✓ сприяння усвідомленню студентами належності України до світового історико-культурного простору та невідривності від європейської цивілізаційної спільноти;
 - ✓ прищеплення майбутнім фахівцям навичок аналізу історичних джерел і наукової літератури, уміння осмислювати закономірності розвитку українського народу в контексті історії людської цивілізації;
 - ✓ вироблення умінь застосовувати набуті знання у повсякденній та професійній діяльності задля адекватної орієнтації в суспільно-політичному житті та формування зваженої оцінки суспільних подій та явищ.
- ❖ **Предметом курсу «Історія України та етнокulturологія» є історична діяльність, суспільне і культурне життя українського народу на різних етапах його існування.**
- ❖ **Основними формами вивчення курсу «Історія України та етнокulturологія» є:**
 - ✓ лекції,
 - ✓ семінарські (практичні) заняття,
 - ✓ самостійна робота студентів,
 - ✓ наукова робота через участь студентів у конференціях та олімпіадах.
- **Лекції** охоплюють весь курс навчальної дисципліни. Вони покликані допомогти студентам опанувати головні питання й проблеми тем, полегшити й поглибити їх вивчення за науковою історичною літературою. Лекції мають пізнавальний, цілісний характер і сприяють розвитку історико-культурологічного мислення у студентів.
- **Практичні заняття** є формою контролю за результатами самостійної роботи студентів. Водночас вони дають змогу розкрити індивідуальність особистості через підготовку доповідей, розгорнутих бесід, дискусій, круглих столів, рецензування та обговорення рефератів, колоквиу-

мів. Такі активні форми навчання допомагають студенту поглибити й творчо осмислити одержані знання.

- **Самостійна робота** з навчальною і додатковою літературою дає можливість знайомства з підручниками, довідниками, монографіями, документальними і матеріальними джерелами, альтернативними точками зору різних авторів на конкретні проблеми. Самостійна робота виховує у студентів самодисципліну, почуття відповідальності, вміння орієнтуватися в розмаїтті думок і підходів, творчо осмислювати одержані знання. До послуг студентів відеолекції з навчальних тем.
- Кращому засвоєнню матеріалу сприяють **екскурсії** до музеїв міста Вінниці під керівництвом викладачів навчальної дисципліни, віртуальні **краєзнавчі подорожі**, які розширюють уявлення студентів про історію та культуру не тільки України в цілому, але й нашої малої Батьківщини.

3. Програма навчальної дисципліни

Атестація 1.

Тема 1. Доба Київської Русі

Тема 2. Польсько-литовська доба в історії України (др. пол. 14 – сер. 17 ст.)

Тема 3. Україна у середині – другій половини 17 ст.

Тема 4. Україна у 18 ст.

Тема 5. Україна у 19 ст.

Тема 6. Україна у першій половині 20 ст. (1900 - 1921)

Тема 7. Україна у першій половині 20 ст. (1921 - 1945)

Тема 8. Україна – від середини 20 ст. до незалежності

Атестація 2.

Тема 9. Етнокультурологія. Передісторія української культури

Тема 10. Українська культура у ранньому середньовіччі (5 – 13 ст.)

Тема 11. Українська культура в 14 – 18 століттях

Тема 12. Культура запорізького козацтва

Тема 13. Українська культура у 19 ст.

Тема 14. Українська культура 20 ст.

4. Результати навчання за дисципліною

1. Здатність демонструвати знання і розуміння основ філософії, історії і культури України, що сприяють розвитку загальної політичної культури та активності, формуванню національної гідності й патріотизму, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання економіки й права.
2. Розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності; використання сучасних науковотехнічних і культурних досягнень світової цивілізації.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви атестацій і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	ла	ін	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
АТЕСТАЦІЯ 1. Історія України												
Тема 1. Доба Київської Русі	10,7	2	2			6,7	10,7	0,23	0,43			10,04
Тема 2. Польсько-литовська доба в історії України (др. пол. 14 – сер. 17 ст.)	10,7	2	2			6,7	10,7	0,23	0,43			10,04
Тема 3. Україна у середині – другій половині 17 ст.	10,7	2	2			6,7	10,7	0,23	0,43			10,04
Тема 4. Україна у 18 ст.	10,7	2	2			6,7	10,7	0,23	0,43			10,04
Тема 5. Україна у 19 ст.	10,7	2	2			6,7	10,7	0,23	0,43			10,04
Тема 6. Україна у першій половині 20 ст. (1900 - 1921)	10,7	2	2			6,7	10,7	0,23	0,43			10,04
Тема 7. Україна у першій половині 20 ст. (1921 - 1945)	10,7	2	2			6,7	10,7	0,23	0,43			10,04
Тема 8. Україна – від середини 20 ст. до незалежності	10,7	2	2			6,7	10,7	0,23	0,43			10,04
Разом за атестацією 1	85,6	16	16			53,6	-	-	-	-	-	-
АТЕСТАЦІЯ 2. Етнокультурологія												
Тема 9. Етнокультурологія. Передісторія української культури	10,7	2	2			6,7	10,7	0,23	0,43			10,04
Тема 10. Українська культура у ранньому середньовіччі (5 – 13 ст.)	10,7	2	2			6,7	10,7	0,23	0,43			10,04
Тема 11. Українська культура в 14 – 18 століттях	10,7	4	2			4,7	10,7	0,23	0,43			10,04
Тема 12. Культура запорізького козацтва	10,7	2	2			6,7	10,7	0,23	0,43			10,04
Тема 13. Українська культура у 19 ст.	10,7	2	2			6,7	10,7	0,23	0,43			10,04
Тема 14. Українська культура 20 ст.	10,7	2	2			6,7	10,7	0,23	0,43			10,04

Разом за атестацією 2	64,4	14	12			38,4	-	-	-	-	-	-
Усього годин	150	30	28	-	-	92	150	4	6	-	-	140

6. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Доба Київської Русі	2
2	Тема 2. Польсько-литовська доба в історії України (др. пол. 14 – сер. 17 ст.)	2
3	Тема 3. Україна у середині – другій половини 17 ст.	2
4	Тема 4. Україна у 18 ст.	2
5	Тема 5. Україна у 19 ст.	2
6	Тема 6. Україна у першій половині 20 ст. (1900 - 1921)	2
7	Тема 7. Україна у першій половині 20 ст. (1921 - 1945)	2
8	Тема 8. Україна – від середини 20 ст. до незалежності	2
9	Тема 9. Етнокультурологія. Передісторія української культури	2
10	Тема 10. Українська культура у ранньому середньовіччі (5 – 13 ст.)	2
11	Тема 11. Українська культура в 14 – 18 століттях	4
12	Тема 12. Культура запорізького козацтва	2
13	Тема 13. Українська культура у 19 ст.	2
14	Тема 14. Українська культура 20 ст.	2
	Разом	30

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Доба Київської Русі	2
2	Тема 2. Польсько-литовська доба в історії України (др. пол. 14 – сер. 17 ст.)	2
3	Тема 3. Україна у середині – другій половини 17 ст.	2
4	Тема 4. Україна у 18 ст.	2
5	Тема 5. Україна у 19 ст.	2
6	Тема 6. Україна у першій половині 20 ст. (1900 - 1921)	2
7	Тема 7. Україна у першій половині 20 ст. (1921 - 1945)	2
8	Тема 8. Україна – від середини 20 ст. до незалежності	2
9	Тема 9. Етнокультурологія. Передісторія української культури	2
10	Тема 10. Українська культура у ранньому середньовіччі (5 – 13 ст.)	2
11	Тема 11. Українська культура в 14 – 18 століттях	2

12	Тема 12. Культура запорізького козацтва	2
13	Тема 13. Українська культура у 19 ст.	2
14	Тема 14. Українська культура 20 ст.	2
	Разом	28

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Доба Київської Русі	6,7
2	Тема 2. Польсько-литовська доба в історії України (др. пол. 14 – сер. 17 ст.)	6,7
3	Тема 3. Україна у середині – другій половини 17 ст.	6,7
4	Тема 4. Україна у 18 ст.	6,7
5	Тема 5. Україна у 19 ст.	6,7
6	Тема 6. Україна у першій половині 20 ст. (1900 - 1921)	6,7
7	Тема 7. Україна у першій половині 20 ст. (1921 - 1945)	6,7
8	Тема 8. Україна – від середини 20 ст. до незалежності	6,7
9	Тема 9. Етнокультурологія. Передісторія української культури	6,7
10	Тема 10. Українська культура у ранньому середньовіччі (5 – 13 ст.)	6,7
11	Тема 11. Українська культура в 14 – 18 століттях	4,7
12	Тема 12. Культура запорізького козацтва	6,7
13	Тема 13. Українська культура у 19 ст.	6,7
14	Тема 14. Українська культура 20 ст.	6,7
	Разом	92

9. Індивідуальні завдання

Теми рефератів та презентацій:

Ярослав Мудрий (980 - 1054) – Великий князь Київський, державний і культурний діяч Давньої Русі.

Іларіон (кінець 10 ст. - 1088) – оратор і письменник, церковний діяч Давньої Русі.

Нестор (близько 1056 - 1114) святий, давньоруський письменник і літописець.

Вишневецький Дмитро Іванович (1516? - 1564) – князь, засновник Запорізької Січі.

Острозький Костянтин-Василь Костянтинович (1526 - 1608) – князь, просвітител, меценат, військовий та політичний діяч.

Москвитин (Федоров) Іван Федорович (1510? - 1583) – східнослов'янський першодрукар і просвітител.

Сагайдачний Петро Конашевич (1570 - 1622) – військовий, політичний, культурний діяч.

Могила Петро (1596 - 1647) – церковний і просвітний діяч, письменник, засновник Києво-Могилянського колегіуму та академії.

Мазепа Іван Степанович (1639 - 1709) – суспільно-політичний діяч, воєначальник, дипломат, меценат.

Яворський Стефан (1658 - 1722) – богослов, церковний діяч, письменник.

Прокопович Феофан (1681 - 1736) – просвітитель, публіцист, суспільно-політичний і церковний діяч.

Сковорода Григорій Савович (1722 - 1794) – педагог, філософ, просвіти-тель.

Левицький Дмитро Григорович (1735 - 1822) – художник-портретист.

Лосенко Антон Павлович (1737 - 1773) – художник, професор і директор Петербурзької Академії мистецтв.

Березовський Максим Созонтович (1745 - 1777) – співак, музикант і композитор.

Безбородько Олександр Андрійович (1747 - 1799) – державний і політичний діяч, дипломат.

Бортнянський Дмитро Степанович (1751 - 1825) – композитор, музикант, диригент.

Мартос Іван Петрович (1754 - 1835) – скульптор, професор і ректор Петербурзької Академії мистецтв.

Боровиковський Володимир Лукич (1757 - 1825) – художник-портретист.

Котляревський Іван Петрович (1769 - 1838) – поет, драматург, педагог, громадський діяч.

Каразін Василь Назарович (1773 - 1842) – просвітитель, вчений-натураліст, засновник Харківського університету.

Квітка-Основ'яненко Григорій Федорович (1778 - 1843) – письменник, драматург, громадський діяч.

Максимович Михайло Олександрович (1804 - 1873) – натураліст, філософ, історик, етнограф, літературознавець, лінгвіст, організатор вищої освіти.

Сошенко Іван Максимович (1807-1876) – художник, педагог.

Гоголь Микола Васильович (1809-1852) – прозаїк, драматург, публіцист.

Гребінка Євген Павлович (1812-1848) – байкар, белетрист, видавець, громадський діяч.

Шевченко Тарас Григорович (1814-1861) – художник, поет, мислитель.

Костомаров Микола Іванович (1817-1885) – історик, мислитель, суспільний діяч.

Куліш Пантелеймон Олександрович (1819-1897) – письменник, етнограф, історик, громадський діяч.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка національна	Оцінка	Визначення	Кількість балів з дисципліни
Відмінно	A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100
Добре	B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	75-81
Задовільно	D	Задовільно – непогано, але з значною кількістю помилок	66-74
	E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-73
Незадовільно	FX	Незадовільно – потрібно працювати перед тим, як отримати позитивну оцінку	35-59
	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	1-34

11. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Іспити;
Заліки;
Студентські презентації та виступи на наукових заходах;
Перевірка конспектів
Реферативні повідомлення

12. Форми поточного та підсумкового контролю:

Поточне опитування, тестування								Підсум- ковий контр.	Сума
Атестація №1									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	30	100
5	5	5	5	5	5	5	5		
Атестація № 2									
T9	T10	T11	T12	T13	T14				
5	5	5	5	5	5				

13. Методичне забезпечення дисципліни

1. Історія України та етнокulturологія. Програма навчальної дисципліни для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) ступеня. Галузь знань 07 Управління та адміністрування: 076 Підприємництво, торгівля, біржова діяльність. Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки: спеціальність 051 Економіка. Галузь знань 24 Сфера обслуговування: спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа; 242 Туризм. Галузь знань 12 Інформаційні технології: спеціальність 122 «Комп'ютерні науки». Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство: спеціальність 205 Лісове господарство; 203 Садівництво та виноградарство; 206 Садово-паркове госпо-

дарство; 207 Водні біоресурси та аквакультура; 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. Галузь знань 18 Виробництво та технології: спеціальність 181 Харчові технології / Бойко Ю.М. Вінниця: ОЦ ВНАУ, 2020. 38 с.

2. Історія України та етнокультурологія. Методичні вказівки і матеріали для проведення практичних занять з підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) ступеня. Галузь знань 07 Управління та адміністрування: 076 Підприємництво, торгівля, біржова діяльність. Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки: спеціальність 051 Економіка. Галузь знань 24 Сфера обслуговування: спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа; 242 Туризм. Галузь знань 12 Інформаційні технології: спеціальність 122 «Комп'ютерні науки». Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство: спеціальність 205 Лісове господарство; 203 Садівництво та виноградарство; 206 Садово-паркове господарство; 207 Водні біоресурси та аквакультура; 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. Галузь знань 18 Виробництво та технології: спеціальність 181 Харчові технології / Бойко Ю.М. Вінниця: ОЦ ВНАУ, 2020. 58 с.

14. Рекомендовані джерела інформації

Базові

Державні документи України:

Акт проголошення незалежності України: від 24 серп. 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 38. – Ст. 502.

Декларація про державний суверенітет України: від 16 лип. 1990 р. // Відомості Верховної України. – 1990. - № 31. – Ст. 429.

Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 року. – Київ: Право, 1996. – 54 с.

Закон України «Про охорону культурної спадщини» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, N 39.

Наукові та методичні видання:

Історія України та етнокультурологія: Навчальний посібник для самостійної роботи студентів. У 2-х частинах. Частина I. Історія України / Укладач Бойко Ю.М. – Вінниця: ВНАУ, 2017. - 190 с. + 78 іл.

Історія України та етнокультурологія: Навчальний посібник для самостійної роботи студентів. У 2-х частинах. Частина II. Етнокультурологія / Укладач Бойко Ю.М. – Вінниця: ВНАУ, 2017. - 184 с. + 212 іл.

Бойко Ю.М. Історія української культури в біографіях видатних діячів. Частина I (9 – 17 століття). – Вінниця: ТОВ «Нелан», 2013. – 125 с. з іл.

Бойко Ю.М. Історія української культури в біографіях видатних діячів. Частина II. Випуск 1 (18 – початок 19 століття). – Вінниця: ВНАУ, 2014. – 75 с. з іл.

Історія української культури в біографіях видатних діячів / Укладач

Ю.М. Бойко. Частина II. Випуск 2 (18-19 століття). – Вінниця: ВНАУ, 2015. – 46 с. з іл.

Історія української культури в біографіях видатних діячів / Укладач Ю.М. Бойко. Частина II. Випуск 3 (19 століття). – Вінниця: ВНАУ, 2020. – 84 с. з іл.

Бойко Ю.М., Бойко Т.В. Термінологічно-понятійний словник з культурології та художньої культури / За заг. ред. Ю.М. Бойка. - Вінниця: «Веда», 2012. – 160 с.

Допоміжні

Алексєєв Ю. М., Кульчицький С. В., Слюсаренко А. Г. Україна на зламі історичних епох: Державотворчий процес 1985–1999 рр.: Навч. посіб. – Київ: ЕксОб, 2000. – 296 с.

Археологія України. Курс лекцій / За ред. Залізняка Л.Л. - Київ: Либідь, 2005. - 504 с.

Асеев Ю.С. Архитектура древнего Киева. – Київ: Будівельник, 1982. – 160 с. Бакалець О. А. Історія України з найдавніших часів до початку ХХІ століття: Навч. посіб. - Львів: «Магнолія 2006», 2010. — 573 с.

Боплан, Г.Л. де Опис України. - Львів: Каменярь, 1990. - 301 с.

Брайчевский М. Ю. Утверждение христианства на Руси. - Киев: Наукова Думка, 1989. – 294 с.

Бунятян К.П., Мурзін В.Ю., Симоненко О.В. На світанку історії // Україна крізь віки. - Т.1. - Київ: Альтернативи, 1998. – 335 с.

Вечерський В. Українська дерев'яна архітектура. – Київ: Балтія-Друк , 2001. – 64 с.

Віднянський, С.В. Чому та як Українська РСР стала однією з країн-засновниць ООН? (до 70-річчя Організації Об'єднаних Націй і членства в ній України) / С.В. Віднянський // Український історичний журнал. — 2015. — № 5. — С. 172-185.

Воропай О. Звичаї українського народу. - Київ: Оберіг, 1993. – 592 с.

Высоцкий С. А. Культура Древнего Киева // История Киева. Древний и средневековый Киев. Т. 1. - Київ: Наукова думка, 1984. — С. 144-191.

Высоцкий С. А. Светские фрески Софийского собора в Киеве. - Киев: Наукова думка, 1981. - 216 с.

Голобуцький В. Запорозьке козацтво. - Київ: Вища школа, 1994. - 539 с.

Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Кондратюк А. Ю. та ін. Культурологія. Навч. посіб. 3-тє вид. / За ред. Гриценко Т. Б. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 392 с.

Гунчак Т. Україна: перша половина ХХ ст.: Нарис політичної історії. - Київ, 1993. - 288 с.

Гуржій О. Українська козацька держава в другій половині ХVІІ - ХVІІІ ст.: кордони, населення, право. – Київ: Основи, 1996 - 222 с.

Давня історія України /За ред. Толочко П.П. – Т.2. – Київ: Либідь, 1998. – 224 с. Даренська В.М. Культура Давньої Русі: Навчальний посібник для

студентів вищих навчальних закладів гуманітарних спеціальностей. – Харків: «Факт», 2012. – 264 с.

Довідник з історії України : А-Я / упоряд. і наук. ред. І. З. Підкова ; за заг. ред.: І.З. Підкова, Р.М. Шуст ; Ін-т іст. досліджень Львівського нац. ун-ту ім. І.Франка. – 2-ге вид., доопрац. і доп. – Київ: Генеза, 2001 . – 1135. с.

Енциклопедія історії України у 10 томах / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін.. НАН України. Інститут історії України. - Київ: Наукова думка, 2003 - 2013.

З української старовини. Альбом / Текст Д.І. Яворницького: мал. М.С. Самокиша, С.І.Васильківського. - Київ: Мистецтво, 1991.- 316 с.:іл.

Залізняка Л.Л. Первісна історія України. - Київ: Вища школа, 1999. - 263 с.

Іванов В. М. Історія держави і права України : підручник. - К. : КУП НА-НУ, 2013. - 892с.

Ісаєвич Я. Д. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI – XVIII ст. – Київ: Наук. думка, 1966. – 251 с.

Мицько І. З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія. – Київ: Наук. думка, 1990.– 190 с.

Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / О. М. Бут, М. І. Бушин, Ю. І. Вовк та ін.; за заг. ред. д.і.н., проф. М. І. Бушина, д.і.н., проф. О. І. Гуржія. – Черкаси: ЧДТУ, 2016. – 644 с.

Історія українського козацтва: нариси у 2 т.\ Редкол: Смолій (відп. ред) та інші. – Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. - Т.1. - 800 с.

Історія української культури. У 5 томах. – Т. 1: Історія культури давнього населення України / Б. Є. Патон (голов. ред.), В. М. Даниленко (ред.). – К.: Наук. думка, 2001. – 1136 с.

Історія української культури: у 5-ти т. – Т. 4, кн. 1: Українська культура першої половини XIX ст. / Б. Є. Патон (голов. ред.), В. М. Даниленко (ред.). – Київ: Наук. думка, 2008. - 1007 с.

Історія української культури: у 5-ти т. – Т. 4, кн. 2: Українська культура другої половини XIX ст. / Г. А. Скрипник (голов. ред.), Р. Я. Пилипчук та ін. – Київ: Наук. думка, 2005. - 1294 с.

Історія української культури: у 5-ти т. – Т. 5, кн. 1: Українська культура XX - початку XXI ст. / Б. Є. Патон (голов. ред.), В. М. Даниленко (ред.). – К.: Наук. думка, 2011. – 863 с.

Історія української культури: у 5-ти т. – Т. 5, кн. 2: Українська культура XX - початку XXI ст. / Б. Є. Патон (голов. ред.), В. М. Даниленко (ред.). – К.: Наук. думка, 2011. – 1032 с.

Історія української культури: У п'яти томах. – Т. 2: Українська культура XIII - першої половини XVII століть / Б. Є. Патон (голов. ред.), В. М. Даниленко (ред.). – К.: Наук. думка, 2001. – 848 с.

Історія української культури: У п'яти томах. – Т. 3: Українська культура другої половини XVII-XVIII століть / Б. Є. Патон (голов. ред.), В. А.

- Смолій (ред.) – К.: Наук. думка, 2003. – 1246 с
- Как была крещена Русь. - Москва: Политиздат, 1989. - 320 с.
- Калініченко В.В., Рибалка І.К. Історія України. Частина III: 1917-2003 рр. Підручник для історичних факультетів вищих навчальних закладів. - Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. - 628 с.
- Конституційний процес в Україні / ред. Ю. П. Рубан. — Київ : НІСД, 2008. — 220 с.
- Кошкіна С. Майдан. Нерозказана історія: Головне розслідування подій Революції Гідності.- Київ: Брайт Стар Паблішинг, 2015. – 394 с.
- Крип'якевич І.П. Галицько-Волинське князівство. - Київ: Наукова думка, 1984. - 176 с.
- Крупник Л. О. Історія України: формування етносів, нації, державності: Навч. посіб. - Київ: Центр учбової літератури, 2009. - 216 с.
- Кульчицький С. В. Помаранчева революція 2004 // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наук. думка, 2011. — Т. 8 : Па — Прик. — С. 412.
- Кульчицький, С.В. Суспільно-політичне й соціально-економічне становище України в 2010 – першій половині 2015 рр. / С.В. Кульчицький // Український історичний журнал. — 2015. — № 3. — С. 154-175.
- Кучер В. І., Чернега П. М. Україна у Другій світовій війні (1939—1945): Посібн. для вчителя.- Київ: Генеза, 2004.- 272 с.
- Лузан П.Г. Історія педагогіки та освіти в Україні : навчальний посібник / Лузан П.Г., Васюк О.В. – [2-ге вид., доп. і перероб.]. – Київ: ДАКККіМ, 2010.– 296 с.
- Перепічка Є.В. ОУН і УПА в роки Другої світової війни. - Львів: СПОЛОМ, 2009.- 74 с.
- Повість врем'яних літ: Літопис (За Іпатським списком). - Київ: Радянський письменник, 1990. - 558 с.
- Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. Т. 1. До середини XVII століття. - Київ: Либідь, 1993. — 640 с.
- Попович М.В. Мировоззрение древних славян. – Киев: Наукова думка, 1985. – 170 с.
- Попович М.В. Нарис історії культури України. - Київ: АртЕк, 1999. — 728 с.
- Рибалка І.К. Історія України. Частина II: Від початку XIX ст. до лютого 1917 року [Підр. для іст. фак. вищих навч. закладів]. - Харків: Основа, 1997. - 480 с.
- Рігельман О. Літописна оповідь про Малу Росію та її народ і козаків узагалі. – Київ: «Либідь», 1994. – 768 с.
- Січинський В. Чужинці про Україну. – Київ: Слово, 1991. – 96 с.
- Слово о полку Ігоревім. - Київ: Веселка, 2008. — 134 с.
- Собор Святої Софії в Києві: Книга-Альбом. - Київ: Мистецтво, 2001, - 352 с.
- Субтельний О. Україна: Історія. - Київ: Либідь, 1993. - 720 с.
- Сургай Г.І., Слюсаренко А.Г., Гусев В.І. Новітня історія України. Частина I (1914- 1939). - Київ: Вища школа, 2000. – 631 с.

- Толочко О.П., Толочко П.П. Київська Русь // Україна крізь віки. – Т. 4. – Київ: Альтернативи, 1998. - 352 с.
- Толочко П.П. Київська Русь. - Київ: Наукова думка, 1996. - 366с.
- Украина: Полная энциклопедия /Авт.-составители В. М. Скляренко, Т. В. Иовлева, В. В. Мирошникова, М. А. Панкова; Худож.-оформитель Л. Д. Киркач-Осипова. - Харьков: Фолио, 2007. - 463 с.
- Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича / Упор. С. В. Ульяновська; Вст. ст. І.М. Дзюби; Перед. слово М. Антоновича; Додатки С.В. Ульяновської, В.І. Ульяновського. - Київ: Либідь, 1993. — 592 с.; іл. («Пам'ятки історичної думки України»).
- Уривалкін О.М. Історія України (середина XIII – середина XVII ст.). Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. - Київ: «Кондор», 2005. – с.284
- Тишик Б., Вівчаренко Б. Суспільно-політичний лад і право України у складі Речі Посполитої та Литовсько держави. - Львів: Світ, 1996 р. - 162 с.
- Хижняк З.І. Києво-Могилянська академія. – Київ: Вища школа, 1981. – 235 с. Чубинський П.П. Мудрість віків. – Київ: Мистецтво, 1995. – 224 с.
- Щербаківський В. Українське мистецтво. – Київ: Либідь, 1995. – 288 с.
- Юрченко П.Г. Народне мистецтво. Україна. – Київ: Мистецтво, 1967. – 45 с.
- Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків: В 3 т. - Львів: Світ. Т. І. - 1990. - 316 с. Т. II. - 1991. - 392 с. Т. III. - 1992. - 454 с.
- Яковлева Т. Руїна Гетьманщини: Від Переяславської ради-2 до Андрусівської угоди (1659-1667). – Київ: «Основи», 2003. – 644 с.

15. Інформаційні ресурси

Програма навчальної дисципліни, методичні вказівки і матеріали до практичних занять, навчальний посібник, презентації, довідково-методичні видання, відеоматеріали на картках навчальної дисципліни у мережі «Сократ».